

عوامل تعیین کننده نیازهای آموزشی جوانان روستایی برای بهره برداری پایدار از مزارع برنج (مطالعه موردی: شهرستان آمل - مازندران)

اصغر باقری^۱، اسماعیل شهبازی^۲

۱، عضو هیأت علمی دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی

۲، استاد پژوهش، گروه کشاورزی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

تاریخ پذیرش مقاله ۸/۸/۸۱

خلاصه

هدف از این مطالعه، تعیین نیازهای آموزشی جوانان روستایی برای بهره برداری پایدار از مزارع برنج و تعیین عوامل مؤثر بر نیازهای آموزشی آنان است. در این راستا، نیازهای آموزشی جوانان در زمینه های کشت برنج، بهبود روشهای بهره برداری از مزارع، سرویس و نگهداری ماشین آلات و کشت شبدر برسیم بررسی شد و تأثیر متغیرهای سن، سواد، تجربه، ارتباط با منابع کسب اطلاعات، سواد پدر، شغل پدر، درآمد خانواده، شرایط منطقه و فاصله روستا تا مرکز شهرستان بر مهارتها و نیازهای آموزشی آنان تعیین گردید. این تحقیق به روش پیمایشی انجام شد و جمعیت مورد مطالعه آن، جوانان روستایی شهرستان آمل بوده اند. نمونه مورد مطالعه ۱۸۹ نفر از جوانان ۲۴-۱۵ ساله ۲۱ روستا بوده اند که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند و با استفاده از پرسشنامه مورد مصاحبه قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفت و از آماره های فراوانی، درصد، تجزیه واریانس، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده به عمل آمد. نتایج نشان می دهد که جوانان روستایی در زمینه های مورد بررسی مهارتهای اندکی داشته اند به نحوی که برای مراحل کاشت، داشت و برداشت برنج به ترتیب ۷۵/۱، ۸۳/۱، ۶۵/۵ درصد و برای بهبود روشهای بهره برداری، سرویس و نگهداری ماشین آلات و کشت شبدر برسیم ۸۹/۸، ۸۱/۹ درصد از پاسخگویان به آموزش نیاز داشته اند. همچنین در بین مهارتهای جوانان بعضی مناطق تفاوت معنی داری مشاهده گردید. سواد جوانان در سطوح پایین تر بر مهارتهای آنان تأثیر معنی داری نداشت و تأثیر آن فقط در سطوح دیپلم و بالاتر معنی دار بود. سن، تجارب و ارتباط با منابع کسب اطلاعات از عوامل مهم تبیین کننده مهارتهای جوانان بوده اند.

واژه های کلیدی: جوانان روستایی، نیازهای آموزشی، توسعه پایدار کشاورزی، مهارتهای تولید

محصولات کشاورزی

مقدمه

توسعه جوانان روستایی وسیله ای است با هدف تامین نیازهای اساسی و نیازهای اجتماعی و فراهم ساختن زمینه کسب مهارتها و صلاحیتهای فردی که آنان احساس می کنند برای ورود موفقیت آمیز به دوره بزرگسالی بدان نیاز دارند» (۱۹).

ترویج کشاورزی، با هدف ارتقاء سطح دانش و مهارت روستاییان و توانمندسازی آنان برای بهره برداری بهینه از منابع تولید به آموزش روستاییان می پردازد. لذا، ضرورت دارد

جوانان روستایی بخش عمده ای از جمعیت روستایی را تشکیل می دهند. آنان بهره برداران آینده منابع تولید بوده و برای بهره برداری پایدار از این منابع به آموزشهای متنوعی نیاز دارند. با آموزش جوانان می توان به داشتن روستاییانی آگاه و توانمند برای نیل به اهداف توسعه کشاورزی و در نتیجه تامین غذای مورد نیاز جمعیت فزاینده کشور امیدوار بود؛ «برنامه های

که در این پژوهش به عنوان تعریفی قابل قبول مورد استفاده قرار می‌گیرد. از نظر جامعه‌شناسی جوانان به دو گروه شهرنشین و روستایی تقسیم می‌شوند.

جوانان روستایی در سطح جهانی طبقه وسیعی را تشکیل می‌دهند. از نظر اجتماعی موقعیت آینده آنان در حاله‌ای از ابهام قرار دارد. «آنان بعنوان والدین آینده الگوهای ضعیفی را به فرزندان خود نشان می‌دهند و بدین ترتیب به تداوم بیکاری یاری می‌رسانند» (۳). بدین ترتیب، هر گونه بی‌توجهی به آنان باعث بروز معضلات جدی در روند برنامه‌های توسعه کشاورزی و روستایی خواهد شد.

«در سال ۱۹۸۵ حدود ۷۲۴ میلیون نفر جوان در کشورهای کمتر توسعه یافته زندگی می‌کردند که از این تعداد، ۷۰ درصد یا ۵۲۰ میلیون نفر در نواحی روستایی زندگی می‌کردند و اکثرشان قربانی فقر و محرومیت زندگی روستایی بوده‌اند» (۶). در ایران نیز رشد سریع جمعیت کشور خصوصاً روند فزاینده آن در دهه‌های اخیر موجب شده است تا بر شمار جمعیت فعال کشور به طور چشمگیری افزوده شود. جوانان روستایی بخشی از این جمعیت را تشکیل می‌دهند، در حالی که میزان اشتغال و سطح درآمد در مناطق روستایی بسیار نازل است. نتایج حاصل از سرشماری‌های گذشته جمعیت کشور (۴)، حاکی است که سهم نسل جوان زیر ۲۵ سال از ۵۷/۶ درصد (۱۰/۹ میلیون نفر) از کل جمعیت کشور در سال ۱۳۳۵ به ۶۰/۰۵ درصد (۳۶/۰۶ میلیون نفر) در سال ۱۳۷۵ افزایش یافته و سهم گروه سنی ۱۵-۲۴ سال (جوانان)، از ۱۵/۵ درصد (۲/۱ میلیون نفر) به ۲۰/۵ درصد (۱۲/۳ میلیون نفر) افزایش یافته است. در طی همین مدت، نسبت جمعیت روستایی از ۶۸/۶ درصد از کل جمعیت کشور به ۳۸/۳۴ درصد کاهش یافته است. این روند نشان‌دهنده مهاجرت شدید روستاییان به شهرهاست و عمده‌ترین گروه‌های مهاجر را جوانان تشکیل می‌دهند. «هجوم روزافزون نیروهای فعال و جوان روستایی به سوی کانونهای شهر نشینی... ناشی از بی‌رونقی و بیکاری و محرومیت از مواهب زندگی امروزی و احساس دردناک استضعاف در محیط روستایی است» (۸). به کلامی دیگر، «مهاجرت جوانان روستایی به مراکز شهری تجلی ناتوانی اقتصاد روستایی در فراهم ساختن اشتغالی پر سود و با اهمیت است» (۴) بدون تردید، کسب دانش و

برنامه‌های آن بر اساس نیازهای مخاطبین پی‌ریزی شود. بدین ترتیب، نیاز سنجی آموزشی جزء لاینفک برنامه‌های کارآمد ترویجی می‌باشد. «ارزیابی نیازهای آموزشی به مفهوم تعیین شکاف احتمالی موجود بین «آنچه که هست» و «آنچه که باید باشد» و سپس تعیین اولویت این نیازها است (۴، ۱۷، ۲۰). این شکاف ممکن است ناشی از اختلاف سطح دانش، مهارتها و نگرشهایی باشد که فراگیران برای انجام وظایف و کارهای خود بدان نیاز دارند. انجام پژوهشهای نیاز سنجی، کیفیت و اثر بخشی برنامه‌های آموزشی را افزایش می‌دهد. مزیت این پژوهشها در آن است که با علاقه‌ها و گرایشهای مخاطبان و زندگی آنان سرو کار دارد و تماس مستقیم با ایشان برنامه‌ها را میسر می‌سازد (۲).

مک کاسلین و تیبزیندا (۱۹۹۷)، ارزیابی نیازها را به چهار مقوله‌ی انفرادی، شامل مصاحبه‌های چهره به چهره، مصاحبه با مخبران کلیدی، پرسشنامه، مشاهدات رسمی و غیر رسمی؛ گروهی، شامل تکنیک دلفای، مصاحبه‌های گروهی متمرکز، گروه اسمی، منابع ثانویه و ارزیابی سریع روستایی تقسیم کرده‌اند.

رخشان (۱۳۶۶)، به معرفی چند الگوی نیاز سنجی، شامل سه بعد منطقی نیازها، الگوهای استقرایی، قیاسی، کلاسیک، مدل‌های سویگرت و راکر پرداخته است. ابطحی (۱۳۶۸)، روشهای تجزیه و تحلیل فعالیتها (جریان شغل و عمل)، بررسی و تشریح وسایل کار، تجزیه و تحلیل مشکلات و روش پرسشنامه تست یا آزمون و مصاحبه را برای تعیین نیازهای آموزشی معرفی کرده است. راب (۱۳۷۴)، نیز روشهایی را برای ارزیابی نیازها معرفی کرده است که مهمترین آن تجزیه و تحلیل شغل و وظیفه می‌باشد.

پیشینه مطالعات جوانان روستایی

برای واژه جوان تعاریف مختلفی شده و کوششهای زیادی بعمل آمده تا جوانی را بر اساس موقعیتهای مختلف تحصیلی، اجتماعی، سنی و خانوادگی تعریف کنند. عده‌ای «جوانی» را بعنوان مرحله‌ای از فکر و روان تعریف کرده‌اند. عده‌ای دیگر می‌گویند «جوانان کسانی هستند که اجتماع آنان را جوان می‌داند» (۱۶). بنا به تعریف سازمان ملل متحد، «قشر جوان کسانی هستند که در گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال قرار دارند» (۶)،

ب) تدارک آموزشهای غیر رسمی متناسب با نیازهای جامعه روستایی، ج) دسترسی بهتر جوانان به امکانات و شرایط لازم، نظیر ارائه اعتبارات برای انجام فعالیتهای کشاورزی، د) جذابیت برنامه‌های توسعه روستایی برای جوانان، ه) تأمین سازمانهایی برای جوانان روستایی جهت فراگیری نظری و عملی مهارتهای آموزشی و دیگر مهارتهای لازم.

سوابق مکتوب مربوط به فعالیتهای آموزش جوانان روستایی نشان می‌دهد که کار آموزش جوانان در اروپا از طریق مدارس فنی و حرفه‌ای آغاز شده و تکامل یافت و به بسیاری از کشورهای دیگر جهان منتقل شد. اما، فعالیتهای سازمان یافته آموزش غیر رسمی جوانان روستایی به باشگاههای ۴-۱۳ در ایالات متحده مربوط می‌شود که «تجارب کلی اولیه رهبران کشاورزی آن کشور حاکی از آن بود که کشاورزان بزرگسال به آزمون تجارب جدید رغبتی نداشتند. به زودی آشکار شد که یکی از سریعترین راههای معرفی فناوریهای جدید از طریق جوانان روستایی بود. والدین نتایج کار فرزندان را در مزارع خود می‌دیدند و آن تجارب را در کل مزرعه به کار می‌بستند» (۲۳). به نظر سیدرز (۱۹۹۶) نهضت جوانان روستایی امریکا ابتدا نهضتی خود جوش بود که از اواخر قرن نوزدهم شروع شده بود و با تصویب لایحه معروف اسمیت - لور و پیدایش خدمات ترویج تعاون‌گونه در آن کشور، برنامه جوانان ۴-۱۳ رسماً پا به عرصه وجود نهاد و پس از مدتی فعالیت و آشکار شدن نتایج درخشان آن، در بسیاری از سازمانهای ترویج کشاورزی در کشورهای مختلف جهان برنامه‌های آموزش جوانان روستایی با عناوین مختلف آغاز به کار کرد. هندوستان از جمله کشورهای فعال در زمینه آموزش جوانان روستایی می‌باشد. نتیجه یک تحقیق انجام شده (۲۲) نشان می‌دهد که در آن کشور تنها در مدت یکسال تعداد ۵۱۵۵ برنامه آموزشی برای جوانان روستایی به اجرا در آمده است و به حدود ۱۲۶۰۰۰ نفر از جوانان روستایی علاقه مند بر اساس نیازهایشان در زمینه‌های تولید محصولات زراعی، دامپروری، باغبانی، اقتصاد خانه داری، شیلات و دیگر موضوعات آموزش داده شد که باعث افزایش کارایی آنان در کشاورزی شده یا زمینه اشتغال آنان را در بخشهای مربوط فراهم کرده است.

مهارتهای لازم توسط جوانان روستایی، کشاورزی را به فعالیتی پرسود برای آنان مبدل خواهد کرد. لیکن، فرصتهای آموزش و اشتغال عمدتاً در شهرها متمرکز شده و مناطق روستایی کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. لذا، روستاییان همواره در محرومیت آموزشی قرار داشته‌اند. فرصتهای محدود آموزشی موجود در روستاها (خصوصاً آموزشهای رسمی) نیز زمینه ساز توسعه مشاغل روستایی و افزایش تولید نبوده بلکه، اغلب عامل مهاجرت جوانان به مناطق شهری برای بهره‌مندی از مواهب سواد و مهارتهای مکتسبه بوده است. در این رابطه کوک (۱۹۹۱) عقیده دارد که «آموزش و پرورش روستایی در برآورده ساختن نیازهای جوانان، که به یادگیری نحوه خود اتکایی در جوامع کوچک روستایی خود نیاز دارند، ناکام مانده است». ذکر این نکته نیز ضرورت دارد که «اگر مدرنیزه کردن زندگی روستایی قدم به قدم همراه با توسعه آموزش و پرورش به پیش نرود سرعت خروج افراد از بخش کشاورزی فزونی خواهد یافت و فرار افراد تحصیلکرده از روستاها به عنوان تنها راه چاره جهت استفاده کردن بهتر از تحصیل تلقی خواهد شد» (۱۲).

سوانسون و همکارانش (۱۳۷۰)، اهداف برنامه‌های موثر و کارآمد ترویجی برای جوانان روستایی را در چهار سر فصل عمده مقوله‌بندی کرده‌اند که عبارتند از: ایجاد و رشد رهبری، تقویت هویت و تعلق به محل زندگی خود (شهروندی)، ایجاد و توسعه ویژگیهای شخصیتی مناسب، و ایجاد مهارتهای لازم برای اشتغال مناسب، که در خلال این دوره جوانان روستایی می‌باید در زمینه تولید محصولات کشاورزی، مهارتهای فنی و مدیریتی لازم را کسب نموده تا بتوانند در خط استقرار در حرفه کشاورزی قرار گیرند.

مطالعات سوانسون (۱۳۷۶) در آفریقا حاکی است که به دلیل توسعه نیافتگی صنعتی در مناطق مذکور، جوانان روستایی که به شهرها مهاجرت می‌کنند، با کمبود شغل مواجه می‌شوند. لذا، با توجه به نقش کشاورزی در تولید ناخالص ملی، او پیشنهاد می‌کند که آموزش کشاورزی بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

به عقیده لیندلی (۱۹۸۹)، برنامه‌های جوانان روستایی با برخورداری از شرایط زیر به توسعه روستایی کمک می‌کند: الف) ارائه آموزشهای رسمی با جهت‌گیری توسعه روستایی

اهداف تحقیق

هدف کلی این تحقیق بررسی مهارت‌ها و نیازهای آموزشی جوانان روستایی شهرستان آمل و عوامل تعیین کننده آن نیازها است که با توجه به کشت غالب منطقه، تمرکز اصلی بر مزارع برنج است. به تبع هدف کلی، تعدادی اهداف جزئی نظیر نیازهای آموزشی جوانان در مراحل مختلف کشت برنج (کاشت، داشت و برداشت)، بهبود روشهای بهره‌برداری از مزارع، کشت شبدر برسیم، سرویس و نگهداری ماشین آلات (بعنوان متغیرهای وابسته)، همچنین تعیین تاثیر عواملی نظیر سطح سواد، سن، میزان درآمد خانواده، شغل پدر، سواد پدر، سالهای تجارب جوانان در کشاورزی، فاصله روستای محل سکونت تا شهرستان و ارتباط با منابع کسب اطلاعات بر مهارت‌ها و نیازهای آموزشی جوانان روستایی (بعنوان متغیرهای مستقل) برای این تحقیق در نظر گرفته شده است.

مواد و روش‌ها

روش این تحقیق از نوع پیمایشی بوده و در ۲۱ روستا از ۳۱۷ روستای شهرستان آمل که تحت پوشش ۶ مرکز خدمات کشاورزی قرار دارند و فعالیت اصلی مردم آن روستاها برنجکاری است، انجام شده است. با توجه به هدف تحقیق، تعداد روستاها بر اساس سطح زیر کشت برنج منطقه تعیین گردید و هر مرکز خدمات کشاورزی به عنوان یک طبقه در نظر گرفته شده و $\frac{1}{15}$ از روستاهای آنها به طور تصادفی انتخاب شدند. بر اساس آمارهای موجود، تعداد کل جوانان ۱۵-۲۴ ساله روستاهای منتخب حدود ۴۵۰۰ نفر بوده است که حدود نیمی از آن به پسران مربوط می‌شود. ولی در زمان انجام تحقیق مشخص شد که به دلیل مهاجرت جوانان به شهرها، تعداد جوانان ساکن در روستاهای فوق خیلی کمتر از این تعداد بود. با توجه به تعریف رایج شده برای جوانان، در هر روستا از میان جوانان پسر هر یک از سنین در محدوده سنی ۱۵-۲۴ سال یک نفر به طور تصادفی انتخاب می‌شد که با توجه به عزمیت جوانان ۱۹-۲۰ ساله به خدمت وظیفه، برای این دو سن یک نفر انتخاب می‌شد. بدین ترتیب از هر روستا ۹ نفر جوان به نمایندگی از سنین ۱۵-۲۴ سال انتخاب و در مجموع ۱۸۹ نفر از جوانان پسر روستاهای فوق برای مصاحبه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ای است که با توجه به محتوای آن، با همکاری محققین ایستگاه تحقیقات برنج و

در ایران نیز آموزشهای غیر رسمی جوانان روستایی در قالب فعالیتهای سازمان ترویج از سال ۱۳۳۵ شروع شد و کماکان ادامه دارد. در زمینه نقاط قوت و ضعف این برنامه‌ها و سنجش نیازهای آموزشی جوانان روستایی علاقه‌مند به شرکت در این برنامه‌ها پژوهشهای اندکی صورت گرفته است. نتایج برخی پژوهشهای انجام شده در مورد جوانان بدین شرح است:

نتیجه پژوهش صاحب الزمانی (۱۳۴۴)، نشان دهنده رشد جمعیت جوان کشور و عدم تناسب برنامه‌های آموزشی با نیازها و تحولات جامعه بوده است. قراگزلو (۱۳۵۲)، در پژوهشی به ارزشیابی نحوه فعالیت باشگاههای جوانان روستایی پرداخته است. این نتایج نشان می‌دهد که باشگاههای مذکور در جلوگیری از مهاجرت جوانان، کمک به خود اتکایی و احساس غرور در جوانان، کمک به افزایش درک آنان از کشاورزی، بالا بردن بازده تولیدات کشاورزی، آشنایی جوانان با تکنیکهای جدید کشاورزی، افزایش درآمد خانواده، افزایش معلومات والدین از طریق جوانان موثر بوده‌اند.

نتایج حاصل از پژوهش یارالهی (۱۳۷۲) نشان می‌دهد که جوانان روستایی دیدگاهها و نظرات خود را در زمینه‌های مختلف برای توسعه کشاورزی استان کردستان ابراز نمودند. آنان در واقع زمینه‌های مورد علاقه خود را برای مشارکت در توسعه کشاورزی بیان کردند.

نتایج حاصل از بررسی انتظارات جوانان از خانه‌های ترویج (۱۳) نشان می‌دهد که ۵۰ تا ۸۹ درصد از جوانان پاسخگو علاقه‌مند به برگزاری کلاسهای آموزشی در زمینه‌های پرورش گاو، گوسفند و بز، پرورش کرم ابریشم، باغداری، پرورش طیور، پرورش ماهی، زنبورداری، تراشکاری، برقکاری، زراعت، صنایع دستی، جوشکاری، جنگلداری، نجاری و حفاظت از منابع آب و خاک، سرویس و نگهداری ماشین آلات کشاورزی، و صنایع تبدیلی در خانه‌های ترویج بوده‌اند.

نتایج بررسی نیازهای آموزشی دختران عضو باشگاههای جوانان روستایی کهگیلویه و بویراحمد (۲) نشان می‌دهد که نیازهای آموزشی اعضای باشگاهها در سه زمینه مورد بررسی یعنی کشاورزی، اجتماعی، و هنری - پرورشی بیش از حد متوسط بوده است. اولویت‌دارترین نیازهای آموزشی اعضا در زمینه کشاورزی، فراگیری اصول صحیح سبزیکاری و گلکاری بوده است.

نتایج و بحث

الف. تعیین نیازهای آموزشی

نیازهای آموزشی جوانان روستایی در شش زمینه که در قسمتهای پیشین به آنها اشاره شد، مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این بررسی در جدول شماره ۱ در صفحه بعد درج شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود، برای تعیین نیازهای آموزشی مرحله «کاشت برنج»، ابتدا این مرحله به سه زیر-مرحله تهیه و آماده سازی زمین، تهیه و نگهداری خزانه برنج، و نشاء کاری تفکیک گردید. در زیر مرحله‌های فوق به ترتیب ۶۴/۱، ۱۵/۳، ۴۲/۴ درصد و در کل این مرحله ۷۵/۱ درصد از پاسخگویان به آموزش نیاز داشته‌اند.

برای تعیین نیازهای آموزشی مرحله «داشت» برنج نیز ابتدا این مرحله به پنج زیر-مرحله شناخت و مبارزه با علفهای هرز، کودها و عناصر مغذی در کشت برنج، آبیاری، شناخت و مبارزه با آفات و بیماریها مهم برنج، و کاربرد سموم نباتی تفکیک گردید. در این زیر-مرحله‌ها به ترتیب ۵۲/۸، ۸۷، ۷۹/۱، ۸۳/۱، ۳۴/۵ درصد از جوانان پاسخگو به آموزش نیاز داشته‌اند. پس از مشخص شدن آن، نیازهای آموزشی جوانان در مرحله داشت تعیین گردید و ۸۳/۱ درصد از آنان به آموزش نیاز داشته‌اند. لازم به ذکر است که نیازهای آموزشی هر یک از دو مرحله فوق بر اساس امتیازات کلیه سوالات هر مرحله تعیین شده است. در مرحله برداشت برنج ۶۵/۵ درصد از پاسخگویان و برای بهبود روشهای بهره‌برداری از مزارع، سرویس و نگهداری ماشین‌آلات و کشت شبدر برسیم به ترتیب ۶۰/۵، ۸۹/۸ و ۸۱/۹ درصد از پاسخگویان به آموزش نیاز داشته‌اند.

ب- روابط بین متغیرها

۱- بررسی نتایج تحلیل واریانس: برای بررسی رابطه متغیرهای شرایط منطقه، سواد جوانان، سواد والدین و شغل والدین با متغیرهای وابسته از تحلیل واریانس استفاده شده‌است. نتایج این بررسی در جدول شماره ۲ درج شده است. این نتایج نشان می‌دهد که تفاوت مهارتهای جوانان روستایی در مناطق مورد بررسی در مورد بهبود روشهای بهره‌برداری از مزارع و کشت شبدر برسیم به ترتیب در سطح ۰/۰۵ و ۰/۰۲ معنی‌دار بوده است. دلیل عمده این موضوع انجام طرحهای ترویجی بهبود اراضی، نظیر یکپارچه سازی در بعضی دهستانها و مساعد بودن اراضی برای کشت شبدر برسیم در بعضی مناطق است. نتیجه آزمون LSD این موضوع را تأیید کرده و نشان می‌دهد که تفاوت مهارتهای جوانان در سه منطقه معنی‌دار بوده است.

کارشناسان واحد ترویج سازمان کشاورزی مازندران طراحی گردید و روایی^۱ آن با کمک متخصصین رشته ترویج و آموزش کشاورزی تأیید گردید. برای به دست آوردن پایایی^۲ آن یک مطالعه راهنما^۳ در یکی از روستاهای خارج از نمونه انجام شد و اصلاحات لازم در پرسشنامه به عمل آمد. با استفاده از آزمون کرونباخ، میزان پایایی پرسشها تعیین گردید و میزان آلفا ۰/۸۶ بدست آمد.

روش سنجش متغیرها

الف) متغیرهای مستقل: سن، متغیری است با فاصله ۱۵ تا ۲۴ سال. سواد، در شش گروه بیسواد، ابتدایی (خواندن و نوشتن)، راهنمایی و متوسطه، دیپلم، و بالاتر از دیپلم طبقه‌بندی شد. منظور از تجارب، سالهایی است که جوانان فعالانه در امور کشاورزی مشارکت داشته‌اند. ارتباط جوانان با منابع کسب اطلاعات با مطالعه نشریات ترویجی و کتب و مجلات علمی کشاورزی، تماس با مجروحین و کارشناسان کشاورزی و استفاده از برنامه‌های کشاورزی رادیو و تلویزیون تعیین گردید. شغل پدران پاسخگویان در دو گروه کشاورز و غیرکشاورز طبقه‌بندی گردید. فاصله روستای محل سکونت جوانان تا مرکز شهرستان به کیلومتر محاسبه گردید و منظور از درآمد سالیانه، درآمد ناخالص به تومان بوده است.

ب) متغیرهای وابسته: برای سنجش هر یک از متغیرهای وابسته، تعدادی سوال در نظر گرفته شد. سوالات پنج گزینه‌ای و از طیف لیکرت بوده‌اند. معیار ارزش‌گذاری برای هر سوال درست در طیف پنج گزینه‌ای لیکرت بر اساس ارزشهای: از یک (کاملاً غلط)، تا پنج (کاملاً صحیح) در نظر گرفته شده است. در سوالات منفی ارزش‌گذاری عکس حالت فوق بوده است. به این ترتیب امتیاز هر متغیر، از حاصل ضرب تعداد سوالات آن متغیر در پنج که بالاترین امتیاز هر سوال بوده است، تعیین گردید و امتیازات هر پاسخگو از هر متغیر، مجموع امتیازاتی است که او از سوالات مذکور کسب کرده است. در این رابطه، امتیازات جوانان در سه سطح ضعیف، متوسط، و قابل قبول قرار می‌گرفت. کسب امتیاز ضعیف و متوسط نشان‌دهنده نیاز آموزشی جوانان بود.

1. Validity
2. Reliability
3. Pilot study

جدول ۱- مهارتها و نیازهای آموزشی جوانان روستایی

ردیف	فعالیت‌های زراعی (مراحل)	عملیات مربوط به هر فعالیت (زیر-مرحله)		مهارت ضعیف		مهارت متوسط		مهارت قابل قبول		جوانان نیازمند به آموزش (در هر مرحله)		
		P	N	P	N	P	N	P	N	P	N	
۱	مرحله کاشت برنج	الف) آماده سازی و تهیه زمین ب) تهیه و نگهداری خزانه ج) نشاء برنج	۴	۲/۳	۵۸	۳۲	۱۱۵	۶۴/۷	۶۲	۳۲	۱۳۳	۷۵/۱
۲	مرحله داشت برنج	الف) شناخت و مبارزه با علفهای هرز ب) کودها ج) آبیاری د) مبارزه با آفات و بیماریهای مهم ه) کاربرد سموم نباتی	-	-	۱۱	۶/۲	۰۸/۸	۱۳	۸۷	۱۴۷	۸۳/۱	
۳	مرحله برداشت برنج	-	۱۷	۹/۶	۹۹	۵۵/۹	۶۱	۳۴/۵	-	۱۱۶	۶۵/۵	
۴	بهبود روشهای بهره برداری از مزارع	-	۸	۴/۵	۹۹	۵۶	۳۹/۵	۷۰	-	۱۰۷	۶۰/۵	
۵	سرویس و نگهداری ماشین آلات	-	۴۳	۲۴/۳	۱۱۶	۶۵/۵	۱۸	۱۰/۲	-	۱۵۹	۸۹/۸	
۶	کشت شبدر بر سیم در مزارع برنج	-	۱۰	۵/۶	۱۳۵	۷۶/۳	۳۲	۱۸/۱	-	۱۴۵	۸۱/۹	

بوده‌اند و سواد مابقی در حد ابتدایی و خواندن و نوشتن بوده است. در چنین شرایطی، آنان دانش فنی زیادی نداشته اند تا به فرزندان خود انتقال دهند و خود نیز در چرخه سنتی به تولید مشغول بوده‌اند. وضعیت اکثر واحدهای بهره‌برداری در منطقه گواه این مدعا بوده و این نتیجه، با دیدگاههای سایر محققین مبنی بر عدم ارائه مهارتهای لازم از سوی والدین به فرزندان در مناطق روستایی که در بخش پیشینه مورد بحث قرار گرفت مطابقت دارد. شغل پدر نیز تاثیر معنی‌داری بر مهارت جوانان نداشته است. در بررسی علل آن مشخص شد که اکثر روستاییان منطقه برنجکار بوده‌اند و روستاییان غیرکشاورز نیز در فصل کار کشاورزی به صورت کارگر روز مزد در مزارع به کار می‌پرداختند. لذا، مهارتهایی مشابه با سایر کشاورزان کسب کرده‌اند.

سواد جوانان روستایی، جز بر مهارتهای سرویس و نگهداری ماشین آلات، در بقیه موارد بر مهارتهای آنان تاثیر معنی‌داری نداشته است. بر اساس نتیجه آزمون LSD در مراحل کاشت، داشت، و برداشت برنج، جوانان در سطوح راهنمایی و دبیرستان از کمترین مهارتها و در سطوح دیپلم و بالاتر از بیشترین مهارتها برخوردار بوده‌اند. طبق این آزمون، مهارتهای مربوط به بهبود روشهای بهره‌برداری، در گروههای مختلف متفاوت بوده و در دو گروه دیپلم و بالاتر معنی‌دار بوده است. لذا، برای آماده سازی، جوانان جهت مشارکت در تولید، باید برای افراد کم سوادتر آموزشهای ساده‌تری را شروع کرده و دوره‌های آموزشی ترویجی بیشتری برگزار نمود. سواد والدین، تاثیر معنی‌داری بر مهارت جوانان نداشته است. ۶۰ درصد از والدین پاسخگویان بیسواد

جدول ۲- نتایج حاصل از تجزیه واریانس تاثیر بعضی از متغیرهای مستقل بر دانش و مهارت جوانان

متغیر وابسته		کاشت برنج		داشت برنج		برداشت برنج		بهبود روشهای بهره برداری		نگهداری ماشین و آلات		کشت شبدر برسيم		متغیر مستقل
میانگین مربعات *		P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	
سواد جوانان	۴	۰/۰۰۱	۵۱/۴	۰/۰۰۱	۴/۶	۰/۰۰۱	۳/۲	۰/۰۰۱	۵/۸	۰/۰۰۰۱	۳/۶	۰/۷۹	۳/۱	۰/۰۱
	۱۷۰	۵۸/۶	۱۶۲/۰	۷/۵	۱۱/۶	۲۴/۳	۷/۵	۱۲/۳	۱۲/۳	۴/۶	۱۸/۲	۱۸/۲	۵۷/۰	
سواد پدر	۵	۰/۰۲۶	۱۷/۶	۰/۴۵	۱۱/۶	۰/۰۰۱	۱/۵	۰/۰۰۱	۱۸/۴	۰/۰۰۱	۴/۸	۱/۰۴	۱/۶	۰/۰۱
	۱۶۷	۶۶/۵	۱۷۹/۰	۷/۹	۱۱/۶	۲۴/۳	۷/۹	۱۳/۶	۱۳/۶	۴/۶	۱۸/۸	۱۸/۸	۳۰/۳	
شرایط منطقه	۵	۰/۰۸۲	۵۳/۳	۱/۹۶	۱۰/۵	۰/۰۰۱	۱/۳۴	۰/۰۰۵	۲۹/۳	۰/۰۰۵	۶/۸	۱/۵۱	۲/۷۷	۰/۰۲
	۱۷۱	۶۵/۴	۱۷۰/۸	۷/۸	۱۰/۵	۲۴/۳	۷/۸	۱۳/۲	۱۳/۲	۴/۵	۱۸/۴	۱/۵۱	۲/۷۷	۰/۰۲
شغل پدر	۱	۰/۰۱۳	۸/۵	۰/۰۶	۱۰/۴	۰/۰۰۱	۱/۳	۰/۰۰۱	۲۸/۹	۰/۰۰۱	۸/۶	۱/۹	۱/۱۶	۰/۰۱
	۱۷۱	۶۵/۱	۱۷۵/۸	۸/۰	۱۰/۴	۲۴/۳	۸/۰	۱۳/۷	۱۳/۷	۴/۵	۱۹/۰	۱/۹	۱/۱۶	۰/۰۱

* درجات آزادی و میانگین مربعات در هر قسمت به ترتیب مربوط به بین گروهها و درون گروهها می باشد.

جدول ۳- ضرایب همبستگی متغیرهای مستقل با دانش و مهارتهای جوانان

متغیرهای وابسته						متغیرهای مستقل
کاشت برنج	داشت برنج	برداشت برنج	بهبود روشهای بهره برداری	نگهداری ماشین و آلات	کشت شبدر برسيم	
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	سن
۰/۴۷۴	۰/۵۹۶	۰/۳۴۵	۰/۴۴۲	۰/۴۴۱	۰/۳۰۴	r
۰/۰۵	-	-	-	-	۰/۰۱	فاصله روستا تا مرکز
۰/۱۶۹	-۰/۱۱۰	-۰/۰۰۰	-۰/۱۳	۱/۰۹۴	-۰/۲۲۱	r
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۱	شهرستان
۰/۴۸۶	۰/۴۸۹	۰/۳۶۳	۰/۳۹۵	۰/۳۵۰	۰/۲۳۳	p
۰/۰۵	-	-	-	-	-	r
۰/۱۷۹	۰/۰۶۲	۰/۰۵۶	۰/۰۳۳	۰/۰۳۰	۰/۰۳	تجارب جوانان
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۵	r
۰/۳۳۰	۰/۳۳۴	۰/۳۰۶	۰/۱۲۲	۰/۱۳۷	۰/۱۷۹	در کار کشاورزی
۰/۰۵	-	-	-	-	-	p
۰/۱۷۹	۰/۰۶۲	۰/۰۵۶	۰/۰۳۳	۰/۰۳۰	۰/۰۳	در آمد خانواده
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	-	۰/۰۵	۰/۰۵	r
۰/۳۳۰	۰/۳۳۴	۰/۳۰۶	۰/۱۲۲	۰/۱۳۷	۰/۱۷۹	ارتباط با منابع
۰/۰۵	-	-	-	-	-	p
۰/۳۳۰	۰/۳۳۴	۰/۳۰۶	۰/۱۲۲	۰/۱۳۷	۰/۱۷۹	کسب اطلاعات

بر اساس این نتایج، بین سن و متغیرهای وابسته (به جز بهبود روشهای بهره برداری) رابطه مثبت و معنی داری وجود داشته است. این رابطه بیانگر آن است که جوانان علی رغم عدم مالکیت بر منابع تولید، در فعالیتهای کشاورزی مشارکت دارند. لذا، ضرورت دارد که در برنامه های ترویجی به اعضا جوان جامعه روستایی توجه بیشتری شود. بین فاصله روستای محل سکونت

۲- تعیین رابطه همبستگی بین متغیرها: برای بررسی رابطه متغیرهای سن، تجربه، ارتباط با منابع کسب اطلاعات، درآمد خانواده و فاصله روستای محل سکونت تا مرکز شهرستان با مهارتها و نیازهای آموزشی جوانان، ضریب همبستگی پیرسون مورد استفاده قرار گرفت. این نتایج در جدول شماره ۳ درج شده است.

جوانان تا مرکز شهرستان، و مهارت‌های کاشت برنج، و کشت شبدر برسیم رابطه منفی وجود داشته است. این به مفهوم تمرکز امکانات آموزشی ترویجی و اطلاع‌رسانی در شهرها و عدم دسترسی جوانان روستاهای دور دست‌تر به آنها است.

بین تجارب جوانان و مهارت‌های آنان در کلیه زمینه‌ها رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشته است. بدین معنی که جوانان بیشتر مهارت‌هایشان را از طریق تجربه و کار در مزارع کسب کرده‌اند. این نتیجه در کنار تاثیر کم سواد بر مهارت‌های جوانان یادآور نظر سیدرز (۱۹۹۶) است که اظهار داشت در « بسیاری از کشورها چنین تصور می‌شود که آموزش رسمی پاسخگوی همه نیازهای جوانان است بدین ترتیب از گزینه‌ها و فرصت‌های دیگر، نظیر برنامه‌های آموزشی غیررسمی حمایت ضعیفی بعمل آمده و یا اصلا مورد توجه قرار نمی‌گیرد. «ارتباط جوانان با منابع کسب اطلاعات با مهارت‌های آنان (به جز بهبود روش‌های بهره برداری) رابطه مثبت و معنی‌داری داشته است که بیانگر ضرورت گسترش این منابع و دسترسی بیشتر جوانان به آنها است.

۳- تحلیل رگرسیون: برای بررسی قدرت تبیین مهارت‌های جوانان روستایی و نیازهای آموزشی آنان در زمینه‌های مختلف توسط متغیرهای مستقل، از تحلیل رگرسیون استفاده شده است. نتایج این بررسی در جدول شماره ۴ درج شده است. بر اساس این نتایج در مرحله کاشت برنج، تجارب جوانان

دارای بیشترین توان تبیین مهارت‌های جوانان بوده است. ارتباط ($R^2=0/2831$) پیش‌بینی کننده دیگری است که در گام بعدی وارد معادله رگرسیون گردید. بدین ترتیب، تجارب و ارتباط مجموعا ۲۸/۳۱ درصد از تغییرات مهارت‌های جوانان را تبیین می‌کنند.

در مرحله داشت برنج سن ($R^2=0/3619$) و ارتباط ($R^2=0/4070$) دو عامل مهمی بودند که به ترتیب وارد معادله رگرسیون شده و مجموعا ۴۰/۷۰ درصد از تغییرات مهارت‌های جوانان را تبیین می‌کنند. در مرحله برداشت برنج دو عامل تجارب جوانان را تبیین می‌کنند ($R^2=0/1392$) و ارتباط ($R^2=0/1803$) به ترتیب مهمترین عواملی بودند که وارد معادله رگرسیون شدند و مجموعا ۱۸/۰۳ درصد از تغییرات مهارت‌های جوانان را پیش‌بینی می‌کنند.

در زمینه بهبود روش‌های بهره‌برداری از مزارع، سن با توانایی تبیین ۲۱/۴۹ درصد از تغییرات مهارت‌های جوانان، مهمترین عامل به شمار می‌رود. این عامل، در زمینه سرویس و نگهداری ماشین‌آلات نیز مهمترین عامل به شمار رفته و ۲۰/۳۵ درصد از تغییرات مهارت‌های جوانان را تبیین می‌کند. در زمینه کشت شبدر برسیم، سن ($R^2=0/0998$) و فاصله روستا تا مرکز شهرستان ($R^2=0/1225$) مهمترین عوامل به شمار آمده و به ترتیب وارد معادله رگرسیون شدند و مجموعا ۱۲/۲۵ درصد از این تغییرات را تبیین می‌کنند.

جدول ۴- نتایج تحلیل رگرسیون برای تبیین مهارت‌ها (و نیازهای آموزشی) جوانان روستایی

STEP	p	R^2	R	عوامل پیش بینی کننده (متغیرهای مستقل)	متغیرهای وابسته (فعالیت‌های زراعی)
۱	۰/۰۰۰۱	۰/۲۴۰۱	۰/۴۹۰۰	تجربه	مرحله کاشت برنج
۲	۰/۰۰۰۱	۰/۲۸۳۱	۰/۵۳۲۱	ارتباط با منابع کسب اطلاعات	
۱	۰/۰۰۱	۰/۳۶۱۹	۰/۶۰۱۶	سن	مرحله داشت برنج
۲	۰/۰۰۰۱	۰/۴۰۷۰	۰/۶۳۸۰	ارتباط با منابع کسب اطلاعات	
۱	۰/۰۰۰۱	۰/۱۳۹۲	۰/۳۷۳۱	تجربه	مرحله برداشت برنج
۲	۰/۰۰۱	۰/۱۸۰۳	۰/۴۲۴۶	ارتباط با منابع کسب اطلاعات	
۱	۰/۰۰۰۱	۰/۲۱۴۹	۰/۴۶۳۵	سن	بهبود روش‌های بهره برداری از مزارع
۱	۰/۰۰۰۱	۰/۲۰۳۵	۰/۴۵۱۱	سن	سرویس و نگهداری ماشین آلات
۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۹۹۸	۰/۳۱۵۹	سن	کشت شبدر برسیم
۲	۰/۰۰۰۱	۰/۱۲۲۵	۰/۳۵۰۰	فاصله تا مرکز شهرستان	

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در این مطالعه، نیازهای آموزشی جوانان روستایی برای بهره‌برداری از مزارع برنج و عوامل تعیین کننده نیازهای آموزشی آنان مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور ابتدا مهارت‌های لازم برای بهره‌برداری پایدار از مزارع برنج در زمینه‌های مختلف مشخص گردید. سپس، مهارت‌های جوانان با مهارت‌های مطلوب مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که در زمینه‌های کاشت، داشت، برداشت برنج، بهبود روشهای بهره‌برداری از مزارع، سرویس و نگهداری ماشین‌آلات و کشت شبنر برسم به ترتیب ۷۵/۱، ۸۳/۱، ۶۵/۵، ۶۰/۵، ۸۹/۸، ۸۱/۹ درصد از جوانان به آموزش نیاز داشته‌اند.

در ادامه، عوامل تعیین کننده نیازهای آموزشی جوانان روستایی مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس این نتایج، بین مهارت‌های جوانان در برخی دهستانهای مورد بررسی تفاوت معنی‌داری وجود داشته است. سواد جوانان در سطوح دیپلم و بالاتر بر مهارت‌های آنان تاثیر معنی‌داری داشته است اما در سطوح پایین سواد، تفاوتها معنی‌دار نبوده است. سواد والدین، تاثیر معنی‌داری بر مهارت‌های جوانان نداشته است. شغل پدر نیز تاثیر معنی‌داری بر مهارت‌های جوانان نداشته است.

این نتایج همچنین نشان می‌دهد که با افزایش سن و سالهای مشارکت جوانان در فعالیتهای کشاورزی، مهارت‌های آنان نیز افزایش یافته است. ارتباطات جوانان با منابع کسب اطلاعات یکی از عوامل مهم تاثیرگذار بر مهارت‌های آنان بوده و با افزایش آن، مهارت‌های جوانان نیز افزایش یافته است. نتیجه کلی اینکه سن، سالهای تجارب جوانان در فعالیتهای

کشاورزی و ارتباط آنان با منابع کسب اطلاعات از مهمترین عوامل تعیین کننده مهارت‌ها و نیازهای آموزشی جوانان روستایی بوده‌اند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، توصیه‌های زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- از آنجا که ترویج یک نظام آموزشی برای ارتقاء دانش و مهارت‌های روستاییان است، لازم است قبل از انجام برنامه‌های آموزشی ترویج، نیازسنجی آموزشی صورت گیرد تا این برنامه‌ها سودمند واقع شده و در خدمت رشد و توسعه کشاورزی قرار گیرد.

- جوانان روستایی بهره‌برداران آینده منابع تولید کشاورزی بوده و یکی از گروههای مخاطب ترویج نیز محسوب می‌شوند. بر اساس نتایج این تحقیق، جوانان مناطق مورد مطالعه از مهارت‌های کاربردی کمی برخوردار بوده‌اند. لذا، برای نیل به اهداف توسعه پایدار کشاورزی لازم است آموزشهای لازم در موارد فوق به آنان ارایه شود.

- دسترسی جوانان به منابع کسب اطلاعات تقویت گردد. برای این کار لازم است مروجین کشاورزی فعالانه در روستاها حضور یابند، نشریات ترویجی، کتب و نشریات علمی کشاورزی بیشتر و بازبانی ساده‌تر در اختیار جوانان روستایی قرار گیرد و برنامه‌های رادیو و تلویزیونی ویژه‌ای برای آنان تدارک دیده شود. - باتوجه به تاثیر کم سواد، خصوصا در سطوح پائینتر بر مهارت‌های جوانان، لازم است در مدارس روستایی به مباحث کشاورزی غنای بیشتری بخشیده و همچنین به آموزشهای غیررسمی به مثابه مکمل آموزشهای رسمی در مناطق روستایی توجه بیشتری مبذول شود.

REFERENCES

مراجع مورد استفاده

۱. ابطی، ح. ۱۳۶۸. آموزش و بهسازی منابع انسانی. موسسه مطالعات و برنامه ریزی آموزشی. تهران.
۲. امیری اردکانی، م و غ، زمانی. ۱۳۷۹. بررسی و سنجش نیازهای آموزشی باشگاههای جوانان در راستای توسعه منابع انسانی. مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه. سال هشتم، شماره (۳۰): ۲۴۶ - ۲۱۹.
۳. پرزد کوئیاری، خ. ۱۳۷۷. گزارش کمیسیون جهانی فرهنگ و توسعه. ترجمه گروه مترجمان. انتشارات یونسکو در ایران. تهران.
۴. راب، آر. تی. ۱۳۷۴. بهبود کیفیت آموزشی: راهنمای مربی برای ارزشیابی. ترجمه دکتر محمد چیدری. ناشر: مرکز مطالعات برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، تهران.
۵. رخشان، ف. ۱۳۶۶. طراحی و تحلیل نظامهای آموزشی. چاپ اول، انتشارات نیما، تبریز.

۶. سوانسون، بی. ئی. و جی. بی. کلار، ۱۳۷۰. تاریخچه و چگونگی تحول ترویج کشاورزی در: مرجع ترویج کشاورزی (صص ۱-۶۱). ویراستار: بی. ئی. سوانسون. ترجمه دکتر اسماعیل شهبازی و مهندس احمد حجاران. انتشارات سازمان ترویج کشاورزی تهران.
۷. سوانسون، بی. ئی. ان. رولینگ و جی. جیگینز، ۱۳۷۰. استراتژیهای ترویج برای کاربرد تکنولوژی در: مرجع ترویج کشاورزی (صص ۲۶۱-۳۱۶). ویراستار: بی. ئی. سوانسون. ترجمه دکتر اسماعیل شهبازی و مهندس احمد حجاران. انتشارات سازمان ترویج کشاورزی، تهران.
۸. شهبازی، الف. ۱۳۶۹. نهضت فرهنگی لازمه توسعه روستایی. دفتر تحقیقات امور اقتصادی سازمان تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی، تهران.
۹. صاحب الزمانی، ن. ۱۳۴۴. جوانی پر رنج (پژوهشی در باره مسایل جوانان ایران). موسسه مطبوعاتی عطایی، تهران.
۱۰. فریبود، ف. و غ. زمانی، ۱۳۷۶. نقش و اهمیت سازمانهای جوانان روستایی. مجله جهاد (توسعه روستایی و ترویج کشاورزی)، سال هفدهم، شماره (۲۰۰-۲۰۱) ۲۲-۲۴.
۱۱. قراگوزلو، م. ۱۳۵۲. ارزشیابی نحوه کار و فعالیتهای باشگاههای جوانان روستایی در روستاهای استان همدان. پایان نامه لیسانس. مدرسه عالی کشاورزی همدان.
۱۲. مالاسیس، ال. ۱۳۶۷. جهان روستا (آموزش و توسعه). ترجمه اسد الله زمانی پور، مجتمع آموزش عالی بیرجند.
۱۳. محبوبی، م. ۱۳۷۴. انتظارات جوانان روستایی از خانههای ترویج جهاد سازندگی منطقه گرگان و گنبد در سال ۱۳۷۴. پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۱۴. مرکز آمار ایران. ۱۳۷۷. سالنامه آماری کشور. تهران.
۱۵. یار الهی، م. ۱۳۷۲. بررسی نظرات جوانان روستایی جهت توسعه کشاورزی در استان کردستان. پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، کرج.
۱۶. یونسکو، ۱۳۵۲. همکاری با جوانان. ترجمه کتابیون نفیسی، انتشارات انجمن اولیا و مربیان. تهران.
17. McCaslin, N.L. & J.P. Tibeziinda. 1997. Assessing target group needs. In: B.E. Swanson, R.P. Bentz, and A.J. Sofranko (Eds.), *Agricultural Extension, a reference manual* (PP39-46), FAO, Rome, Italy.
18. Cook, J.F. 1991. Rural youth situation, needs and Prospects - An overview with special emphasis on Africa. A paper presented at the sub-regional workshop on population and rural youth. Electronic document, Web site of FAO.
19. Gobeli, V.C. 1996. Extension rural youth programmes: Part of a comprehensive strategy for sustainable development in developing countries. In: Report of Expert Consultation on Extension Rural youth and sustainable Development. Prepared by the Agricultural Extension and Education Service (SDRE) Research, Extension and Training Division, FAO, Rome, Italy.
20. Kaufman, R.A. 1982. Identifying and solving Problems: A systems needs and system structure. Report for regional education service, agency of Appalachian Maryland. Silver Spring, MD; Operational Research Inc.
21. Lindley, W. 1989. Rural youth: A neglected resource. *The Agricultural Extension Magazine*. 61(10)
22. Naika, K.V.R. & B.S. Siddaramaiah. 1990. Youth training programmes toward self-employment in India. *Biennial journal of Training for Agriculture and Rural Development* (1989-90). FAO, Rome, Italy.
23. Seiders, R.W. 1996. FAO's role in support of rural youth programmes and possibilities for the future. In: Report of Expert Consultation on Extension Rural youth Programmes and Sustainable Development. Prepared by the Agricultural Extension and Education Service (SDRE) Research, Extension and Training Division, FAO, Rome, Italy.
24. Tolentino, J. B. 1996. Institutional strengthening and programme management related to rural youth programmes. In: Report of Expert consultation on Extension Rural youth programmes and sustainable Development. Prepared by the Agricultural Extension and Education Service (SDRE) Research, Extension and Training Division, FAO, Rome, Italy.

**Factors Determining Training Needs of Rural Youth for
Sustainability of Rice Farms Production
(A case study: Amol township, Mazandaran, Iran)**

A.BAGHERI¹, I.SHAHBAZI²

**1, Instructor, Faculty of Agriculture, University of Mohaghegh Ardebili,
Ardebil, Iran, 2, Research Professor, Department of Agriculture,
Academy of Sciences of the I.R. of Iran.**

Accepted Oct., 30, 2002

SUMMARY

Rural youth make up a large segment of the total rural population . They will be beneficiaries of agricultural production resources. For the sustainability of production, they need training in various domains. This research was carried out to determine training needs of rural youth and factors influencing those needs. With this in mind, their training needs in 6 domains as well as the effects of 9 factors on their skills were examined. The field survey research method was employed. The population consisted of rural youth of Amol township. A number of 189 youth of 15-24 years of age from 21 villages were selected through stratified random sampling. The data were analyzed using SPSS.PC. Statistical methods used in the study were frequency count, distributions, analysis of variance, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression. The results indicated two youth skills so that, in the rice production stages (planting, growing, harvesting), improving production methods, farm machinery service and maintenance, as well as cultivation of Berseem clover, respectively 75.1, 83.1, 65.5, 60.5, 89.5, and 81.9 percent of respondents needed special training. Differences between skills of youth in some areas were statistically significant. Literacy at merely higher levels was found to have statistically significant effect on the youths' skills. Stepwise multiple regression indicated that variables like age, experience, and availability of information resources were considered to be the most effective factors in predicting youth skills as well as training needs.

Key words: Rural youth, Training needs, Agricultural sustainable development, Corp production skills.